

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2022/87

Karar Sayısı:2022/121

Karar Tarihi:13/10/2022

R.G. Tarih - Sayı:2/2/2023 - 32092

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Erzurum 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na 2/12/2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle eklenen 9/12/2016 yürürlük tarihli 53/A maddesinin ikinci fıkrasının;

A. (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan “*Soruşturmayı yapanın...*” ve “*...verdiği...*” ibarelerinin,

B. (c) bendinde yer alan “*...gerek görürse,...*” ve “*...tekrar...*” ibareleri ile “*...isteyebilir...*” ibaresinin “*...yebili...*” kısmının,

Anayasa'nın 10. ve 129. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Öğretim görevlisi hakkında verilen aylıktan kesme disiplin cezasının iptali talebiyle açılan davada, itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN VE İLGİLİ GÖRÜLEN KANUN HÜKÜMLERİ

A. İptali İstenen Kanun Hükmü

Kanun'un itiraz konusu kuralların yer aldığı 53/A maddesi şöyledir:

“Disiplin soruşturmasında uyulacak esaslar şunlardır:

a) Disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiilin işlendiğini öğrenen disiplin amiri yazılı olarak disiplin soruşturması başlatır. Üst disiplin amirinin soruşturma açtığı veya açtırdığı disiplin olayında alt disiplin amiri ayrıca soruşturma yapamaz veya yaptırılmaz. Daha önce açılmış soruşturma varsa bunlar üst amirin açtığı veya açtırdığı soruşturma ile birleştirilir.

b) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin disiplin cezası verilmesini gerektiren fiiller açısından soruşturma başlatılmadan önce bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarınca inceleme yapılması zorunludur.

c) Disiplin amiri soruşturmayı kendisi yapabileceği gibi soruşturmayı yapmak üzere birim içerisinden soruşturmacı veya komisyon görevlendirebilir. Ancak zorunlu hallerde rektörlük aracılığıyla diğer birimlerden soruşturmacı talep edilebilir.

d) Soruşturmacının görev ve unvanı, soruşturulanın görev ve unvanının üstünde veya onunla aynı düzeyde olmalıdır.

e) Fiilin ast ile üst tarafından birlikte işlenmesi hâlinde soruşturma usulü ve disiplin cezası verme yetkisi üste göre belirlenir.

f) Soruşturulananın disiplin cezası verilmesini gerektiren fiili işlediği ve disiplin soruşturmasının başlatıldığı tarihteki görev veya unvanının farklı olması hâlinde disiplin soruşturması, üst görev veya unvanı esas alınarak yürütülür. Disiplin amirinin belirlenmesi ve uygulanacak diğer disiplin hükümleri, görev yapılan kurumun tabi olduğu mevzuata göre belirlenir.

g) Soruşturmacı, disiplin soruşturmasıyla ilgili bilgi ve belgeleri toplama, ifade alma, tanık dinleme, bilirkişiye başvurma, keşif yapma, inceleme yapma ve ilgili makamlarla yazışma yetkisini haizdir.

h) Soruşturmacının, görevlendirme kapsamında talep ettiği bilgi ve belgeler gecikmeksizin kendisine verilir.

ı) Soruşturmacı, görevlendirildiği konuda soruşturma yürütür; soruşturma sırasında disiplin soruşturmasına konu olabilecek başka fiillerin ortaya çıkması durumunda bunları gecikmeksizin disiplin amirine bildirir.

j) Soruşturma işlemleri bir tutanakla tespit olunur.

k) Soruşturmanın gizliliği esastır.

l) Soruşturma, görevlendirme yazısının tebliğ tarihinden itibaren iki ay içinde tamamlanır. Soruşturma bu süre içinde tamamlanamaz ise soruşturmacı gerekçeli olarak ek süre talep edebilir, disiplin amiri gerekçeyi değerlendirerek ve zamanaşımı sürelerini dikkate alarak karar verir.

m) Fiili işleyen emeklilik veya başka nedenlerle görevinin sona ermesi, hakkında soruşturma açılmasına ve soruşturmanın devamına engel olmaz. Bu durumda soruşturma sonunda verilen disiplin cezası, özlük dosyasında saklanır. Aylıktan veya ücretten kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması veya birden fazla ücretten kesme cezaları ilgilinin kamu görevine dönmesi ya da bir vakıf yükseköğretim kurumunda göreve başlaması halinde uygulanır.

n) Bir fiilden dolayı ilgili hakkında ceza soruşturması veya kovuşturması yapılıyor olması, aynı fiilden dolayı disiplin soruşturması yapılmasına, ceza verilmesine ve bu cezanın yerine getirilmesine engel değildir. Gerektiğinde ceza kovuşturması bekletici mesele yapılabilir. Bu durumda disiplin soruşturmasına ilişkin zamanaşımı süreleri durur.

o) Bir fiilin diğer kanunlar uyarınca idari yaptırıma bağlanmış olması, aynı fiile bu Kanun kapsamında disiplin cezası verilmesine engel teşkil etmez.

Savunma hakkı kapsamında gözetilecek hususlar şunlardır:

a) Soruşturulana, iddialar hakkında savunma imkânı tanınmadan disiplin cezası verilemez. **Soruşturmayı yapanın** yedi günden az olmamak üzere **verdiği** süre içinde veya belirtilen tarihte geçerli bir mazereti olmaksızın savunmasını yapmayan, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

b) Savunmaya davet yazısında hakkında disiplin soruşturması açılan fiilin neden ibaret bulunduğu, savunmasını belirtilen sürede yapmadığı takdirde savunmasından vazgeçmiş sayılacağı bildirilir.

c) Disiplin cezası vermeye yetkili makamlar **gerek görürse**, isnat edilen fiil ve soruşturma raporunda önerilen disiplin cezasını da belirtmek suretiyle, bu maddedeki esaslar çerçevesinde (a) ve (b) bentlerindeki usule göre **tekrar** savunma isteyebilir.

Hakkında üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ve kamu görevinden çıkarma cezası istenenler soruşturma evrakını inceleme, tanık dinletme, disiplin kurulunda sözlü veya yazılı olarak kendisi veya vekili vasıtasıyla savunma yapma hakkına sahiptir.”

B. İlgili Görülen Kanun Hükmü

Kanun'un 53/Ç maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Disiplin cezası verme yetkisi:

Madde 53/Ç- (Ek: 2/12/2016 - 6764/30 md.) Disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullar şunlardır:

...

Disiplin cezası vermeye yetkili makamlar, soruşturmada eksiklik olduğunun tespiti halinde eksikliklerin giderilmesi amacıyla dosyayı iade edebilir, soruşturmacı tarafından önerilen disiplin cezasını aynen verebilir, hafifletebilir veya reddedebilir. Teklif edilen cezanın reddedilmesi halinde ilgili disiplin amiri ya da kurulu tarafından ret gerekçesine uygun olarak en geç üç ay içerisinde yeni işlem tesis edilebilir.

...”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI, İrfan FİDAN ve Kenan YAŞAR'ın katılımlarıyla 21/4/2022 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun ve ilgili görülen kanun hükümleri, dayarılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünöldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. İtiraz konusu kuralların yer aldığı 2547 sayılı Kanun'un 53/A maddesi, Kanun kapsamında yürütölecek olan disiplin soruşturması ile savunma hakkına ilişkin ilke ve esasları düzenlemektedir.

4. Anılan maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerine göre disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiilin işlendiğinin öğrenilmesi üzerine disiplin amiri yazılı olarak disiplin soruşturmasını başlatır. Soruşturmanın başlatılmasıyla birlikte bir soruşturmacı tayin edilir. Disiplin amiri soruşturmayı kendisi yapabileceği gibi soruşturmayı yapmak üzere birim içinden soruşturmacı veya komisyona görevlendirebilir.

5. Aynı fıkranın (g) bendinde soruşturmacının görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Buna göre soruşturmacı; disiplin soruşturmasıyla ilgili bilgi ve belgeleri toplama, ifade alma, tanık dinleme, bilirkişiye başvurma, keşif yapma, inceleme yapma ve ilgili makamlarla yazışma yetkisini haizdir.

6. İlgili maddede soruşturulananın savunma hakkının kapsamı, bu süreçten nasıl haberdar edileceği ve savunmasının nasıl alınacağı da düzenlenmiştir. Anılan maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinin birinci cümlesinde, iddialar hakkında savunma imkânı tanınmadan soruşturulana disiplin cezası verilemeyeceği, itiraz konusu ibarelerin yer aldığı ikinci cümlesinde ise soruşturmayı yapan tarafından yedi günden az olmamak kaydıyla savunma süresi verileceği ve bu süre zarfında geçerli bir mazeret olmaksızın savunmanın yapılmaması hâlinde savunma hakkından vazgeçilmiş sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

7. Fıkranın (b) bendinde ise soruşturulana savunmaya davet yazısı gönderileceği, söz konusu yazıda soruşturulananın disiplin soruşturmasına konu edilen fiilinin ne olduğu ve savunmasını belirtilen sürede yapmadığı takdirde savunmasından vazgeçmiş sayılacağı soruşturulana bildirileceği belirtilmiştir. Kanun'un açık lafzından soruşturmaya davet yazısının soruşturmayı yapan tarafından gönderileceği, dolayısıyla savunmaya davet yazısıyla soruşturma henüz tamamlanmadan yani isnat edilen eylem ve bu eyleme karşılık gelen disiplin cezasının ne olduğu henüz açık hâle gelmeden savunma hakkının kullanılması için süre verilmesinin söz konusu olabileceği anlaşılmaktadır.

8. Maddenin birinci fıkrasının (l) bendinde, soruşturma işlemlerinin bir tutanakla tespit olunacağı, soruşturmanın görevlendirme yazısının tebliği tarihinden itibaren iki ay içinde tamamlanacağı düzenlenmiştir.

9. Kanun'un 53/Ç maddesinin ikinci fıkrasında ise *“Disiplin cezası vermeye yetkili makamlar, ... soruşturmacı tarafından önerilen disiplin cezasını aynen verebilir, hafifletebilir veya reddedebilir.”* düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre soruşturmayı yapanın soruşturma sürecini bir tutanakla tespit edeceği ve bir disiplin cezasının verilmesi gerektiği kanaatine varması hâlinde gerçekleştiğini değerlendirdiği maddi olgu olan eylemin Kanun'da tanımlı disiplin cezası gerektiren hangi eyleme karşılık geldiğini ve bu eylemin gerektirdiği disiplin cezasını da belirtmek suretiyle soruşturma raporunu teslim edeceği öngörülmektedir.

10. İtiraz konusu diğer kuralların yer aldığı Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde ise soruşturma raporunun teslim edilmesi üzerine disiplin cezası vermeye yetkili makamların -gerek görmesi hâlinde isnat edilen fiil ve soruşturma raporunda önerilen disiplin cezasını da belirtmek suretiyle- 53/A maddesinde belirlenen esaslar çerçevesinde (a) ve (b) bentlerindeki usule göre tekrar savunma isteyebileceği düzenlenmiştir. Bu kapsamda disiplin cezası vermeye yetkili makamların, soruşturma raporunda isnat edilen eylem ve disiplin cezası bakımından yeterli bir araştırmaya dayanılmadığına kanaat getirmesi ve gerek görmesi hâlinde, bu sefer isnat edilen eylem ve disiplin cezasını açıkça belirterek tekrar savunma alabileceğinin düzenlendiği anlaşılmaktadır.

11. Öte yandan söz konusu 53/A maddesinin üçüncü fıkrasında, hakkında üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ve kamu görevinden çıkarma cezası istenenlerin soruşturma evrakını inceleme, tanık dinleme, disiplin kurulunda sözlü veya yazılı olarak bizzat ya da vekili vasıtasıyla savunma yapma hakkına sahip olduğu düzenlenmiştir. Şu hâle (c) bendi uyarınca disiplin cezası vermeye yetkili makam takdir hakkını kullanarak tekrar savunma istememişse uyarma, kınama, aylıktan veya ücretten kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ya da birden

fazla ücretten kesme cezaları bakımından ilgilinin disiplin sürecindeki tek savunma yapma imkânının bu aşamada gerçekleşmiş olacağı açıktır.

B. İtirazın Gerekçesi

12. Başvuru kararında özetle; Kanun'un itiraza konu hükümlerinin savunma hakkını anayasal güvencelere aykırı şekilde kısıtladığı, soruşturmayı yapanın soruşturma dosyası tekemmül etmeksizin kişilerden savunma talep etmesine imkân tanıdığı, dolayısıyla isnat edilen eylem ve cezanın ne olduğu hususunda ortaya çıkan belirsizlik nedeniyle etkili savunma yapma hakkının ihlal edildiği, disiplin cezası vermeye yetkili kurullara tanınan takdirî yetki yoluyla da bu eksikliğin giderilemediği, bu yönüyle kurulların farklı kanunlara tabi memur ve kamu görevlileri ile öğretim elemanları arasında eşitlik ilkesine aykırı sonuçlar doğurduğu gerekçeleriyle Anayasa'nın 10. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

13. Anayasa'nın 129. maddesinin ikinci fıkrasında, memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemeyeceği düzenlenerek savunma hakkı güvence altına alınmıştır.

14. Disiplin cezaları; kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla öngörülmüş, yapma veya yapmama biçiminde beliren davranış kurallarının ihlali hâlinde uygulanan idari yaptırımlardır. Bu cezalar memurların özlük haklarını doğrudan etkilediğinden anayasa koyucu, disiplin cezası verilmeden önce memurların savunmalarının alınmasını özel olarak düzenlemiştir (AYM, E.2019/8, K.2019/26, 11/04/2019, § 9).

15. Anayasa'nın 129. maddesinin ikinci fıkrasında savunma hakkına ilişkin öngörülen güvencenin gereklerinin yerine getirilebilmesi için hakkında disiplin soruşturması yürütülen kişiye savunma hakkının şeklen değil gerçek anlamda sağlanmış olması gerekir. Bunun için kişiye, savunmasını hazırlayıp idari makamlar önünde dile getirebilmesi ve böylece disiplin sürecinin sonucunu etkileyebilmesi için isnadın bildirilmesi gerekmektedir.

16. Hakkındaki isnadı bilmeyen kimsenin savunma yapması mümkün değildir. İsnat, anılan kişinin savunma yapabilmesi için kişiye bildirilmektedir. Bu nedenle de bildirimde, ilgilinin hangi fiil ile itham edildiğinin ve hangi disiplin suçunu işlediğinin açıklanması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle ilgili, isnadın sebebinden ve niteliğinden haberdar edilmelidir. İlgilinin hangi fiili nerede ve ne zaman işlediği (disiplin suçunu oluşturan olay/olaylar) isnadın sebebini oluşturur. Bunların soyut olarak değil ilgilinin savunma hazırlayabilmesine yetecek şekilde açıklanması gerekir. Böylelikle ilgili, soruşturmaya konu fiili nerede ve ne zaman işlemekle itham edildiğini bileceğinden savunmasını buna göre yapabilecektir. Fiilin hukuki yönden vasıflandırılması ise isnadın niteliğidir. İsnadın niteliği hakkındaki bilgi de savunma yapmaya yetecek düzeyde olmalı ve ilgilinin işlemekle itham edildiği fiilin hangi normu ihlal ettiği bildirimde belirtilmelidir. Disiplin süreci esnasında fiilin hukuki niteliğinin değişmesi durumunda da ilgili bu değişiklikten haberdar edilmelidir.

17. İtiraz konusu ibarelerin yer aldığı (a) bendinin ikinci cümlesinde, soruşturmayı yapanın soruşturulana savunma hakkını kullanabilmesi için yedi günden az olmamak üzere savunma süresi vereceği düzenlenmiştir. Anılan bendin lafzı bir bütün olarak ele alındığında savunması alınmadan kişiye disiplin cezası verilemeyeceğinin açık olduğu, soruşturmayı yapanın savunma süresi verme hususunda bir takdir yetkisine sahip kılınmadığı, buna göre alt sınırı aynı

bentte belirlenmiş şekliyle asgari savunma süresinin soruşturmacı tarafından verileceğinin Kanun'da açıkça düzenlendiği anlaşılmaktadır.

18. Söz konusu ibarelerin savunma hakkının anayasal güvencelerine uygun olup olmadığının ortaya konabilmesi açısından savunmaya davet yazısında yer alacak bilgilerle bağlantılı olarak ele alınması gerekmektedir. Zira Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde savunma için süre verilmesinin yanında bu bentte yer alan dava konusu ibareler uyarınca soruşturmayı yapan tarafından tayin edilecek savunma süresinin (b) bendinde belirtilen içeriğe sahip bir savunmaya davet yazısıyla verileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca disiplin sürecinde soruşturmayı yapanın görev aldığı aşama dikkate alındığında bu aşamanın ilgilinin savunma için ön koşul olan isnadı öğrenme hakkından gereği gibi yararlanmasına imkân verip vermediğinin değerlendirilmesi gerekir.

19. Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde, savunmaya davet yazısının içeriğinde soruşturmanın içeriği ile ilgili olarak sadece soruşturmaya konu eylemin ne olduğunun belirtileceği ifade edilmiştir. Kanun'un lafzından, soruşturulanın etkili bir savunma hazırlayabilmesi açısından gerekli olabilecek, yukarıda ifade edilen çerçevede bir asgari bilginin savunmaya davet yazısında bulunması şeklinde yasal bir zorunluluk öngörülmediği anlaşılmaktadır.

20. Bunun yanında savunmaya davet yazısının soruşturulana soruşturmanın hemen başlangıcında -soruşturma dosyası henüz asgari bir düzeyde dahi olgunlaşmadan- gönderilip gönderilmeyeceği hususunda Kanun'da açık bir ifade bulunmamakla birlikte davet yazısının içeriğinde olması zorunlu bilgiler gözönünde bulundurulduğunda soruşturmacının bu konuda herhangi bir kayıtlı sınırlanmadığı, dosyanın henüz olgunlaşmadığı bir aşamada da savunmanın istenebileceği anlaşılmaktadır.

21. Dahası Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde disiplin cezası vermeye yetkili makamların soruşturma yapanın soruşturmayı tamamlamasından sonra ilave bir savunma alınmasına gerek gördüklerinde "*isnat edilen fiil*"i bildirerek savunma isteyecekleri düzenlenmişken soruşturma yapan yönünden (b) bendinde savunmaya davet yazısında "*disiplin soruşturması açılan fiilin neden ibaret bulunduğu*"nun belirtileceği öngörülmüştür. Kanun'un 53/A maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre disiplin cezası verilmesini gerektiren bir fiilin işlendiğini öğrenen disiplin amiri yazılı olarak disiplin soruşturması başlatır. Bu son kural ve ikinci fıkranın (b) ve (c) bentlerinde tercih edilen kavram farklılığı dikkate alındığında soruşturmayı yapanın davet yazısında soruşturma sırasındaki tespitlerden önce, sadece soruşturmanın başlatılmasına neden olan iddia çerçevesinde bildirimde bulunulmasının yeterli görüldüğü anlaşılmaktadır. Dolayısıyla isnadın sebebi (olay/olgu/eylem) kapsamında dahi yeterli bilgilendirmenin yapılmamasına imkân tanınmıştır.

22. Öte yandan Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde önerilen disiplin cezasının da bildirilmesi kurala bağlanmışken (b) bendinde böyle bir unsura yer verilmemiştir. Buna göre soruşturma yapanın (a) bendi kapsamında soruşturma için süre verirken isnadın hukuki vasıflandırması yönünden bir bildirimde bulunmayacağı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda soruşturma yapanın soruşturmaya davet yazısının içeriği kişinin isnattan haberdar olmasını sağlamaya, dolayısıyla Anayasa'nın 129. maddesinin ikinci fıkrası anlamında savunma hakkını etkili bir şekilde kullanmasına elverişli değildir.

23. Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının itiraz konusu "*...gerek görürse...*" ve "*...tekrar...*" ibareleri ile "*...isteyebilir...*" ibaresinin "*...yebili...*" kısmını da içeren (c) bendi, disiplin cezası vermeye yetkili makamların gerek görmesi hâlinde isnat edilen fiil ve soruşturma

raporunda önerilen disiplin cezasını da belirtmek suretiyle ilgili maddede belirlenen esaslar çerçevesinde (a) ve (b) bentlerindeki usule göre tekrar savunma isteyebileceğini düzenlemektedir.

24. 2547 sayılı Kanun'un 53/A maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde soruşturmanın görevlendirme yazısının tebliği tarihinden itibaren iki ay içinde tamamlanacağı hüküm altına alınmıştır. Kanun'un 53/Ç maddesinin birinci fıkrasında disiplin cezası vermeye yetkili makamlar gösterilmiş, ikinci fıkrasında söz konusu makamların soruşturmada eksiklik olduğunu tespit etmesi hâlinde eksikliklerin giderilmesi için dosyayı iade edebileceği düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde disiplin cezası vermeye yetkili makamlara gerek görmeleri hâlinde tekrar savunma isteme yetkisinin soruşturma dosyası tamamlanıp teslim edildikten sonra verildiği anlaşılmaktadır.

25. Elbette ki disiplin cezası verilmeden önce herhangi bir aşamada, savunma hakkının etkili bir şekilde kullanılmasına imkânı verecek şekilde soruşturulanın tekrar dinlenilmesi, yukarıda ortaya konulan eksikliğin telafisini sağlayabilir. Bu noktada 53/A maddesinin (c) bendinin idareye verdiği yetkinin niteliği önemli hâle gelir. Söz konusu bentte, disiplin cezası vermeye yetkili makamlara, isnat edilen fiil ve soruşturma raporunda önerilen disiplin cezasını da belirtmek suretiyle tekrar savunma isteme yetkisinin verildiği ancak bu yetkinin takdirî nitelikte olduğu görülmektedir.

26. Soruşturmanın başlangıcından disiplin cezasının verilmesine kadar olan süreçte uyurma, kınama, aylıktan veya ücretten kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ya da birden fazla ücretten kesme disiplin cezaları bakımından soruşturulanın savunma hakkının bütün gerekleriyle birlikte sağlanamadığı yukarıda yapılan inceleme sonucunda esas itibarıyla ortaya çıkmıştır. Bu durumda soruşturma dosyasının tesliminden sonra fakat disiplin cezası verilmeden önce ilgili makamlara tekrar savunma isteme yetkisinin takdirî olarak verilmesiyle de soruşturulanın savunma hakkının güvence altına alınmasının mümkün olmadığı açıkça anlaşılmaktadır.

27. Sonuç olarak Anayasa'nın savunma hakkının tanınmasını takdire bırakmayan 129. maddesinin ikinci fıkrası karşısında itiraz konusu kurallar, 2547 sayılı Kanun kapsamında yürütülecek disiplin soruşturması bakımından, hakkında soruşturma yapılan kişiye çeşitli disiplin cezalarından biri verilmeden önce savunma hakkından bütün gerekleriyle birlikte yararlanmasını temin etmemektedir.

28. Açıklanan nedenlerle "*Soruşturmayı yapanın...*" ve "*...verdiği...*" ibareleri ile "*...gerek görürse...*", "*...tekrar...*" ve "*...yebili...*" ibareleri Anayasa'nın 129. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

İtiraz konusu ibareler Anayasa'nın 129. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 10. maddesi yönünden incelenmemiştir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

29. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

30. 2547 sayılı Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "*Soruşturmayı yapanın...*" ve "*...verdiği...*" ibarelerinin iptal edilmesi nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan (a) bendinin ikinci cümlesinin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

31. Anayasa'nın 153. maddesinin ikinci fıkrasına göre "*Anayasa Mahkemesi bir kanun ...hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.*" 2547 sayılı Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "*...gerek görürse,...*", "*...tekrar...*" ve "*...yebili...*" ibarelerinin iptal edilmesi nedeniyle bendin kalan kısmının esas itibarıyla uygulanma imkânının kalmadığı söylenemez. Ancak, anılan ibarelerin iptali kuralın kalan kısmının kanun koyucunun iradesine uygun biçimde uygulanmaması sonucunu doğurmakta, diğer bir ifadeyle kuralı kanun koyucunun öngörmediği şekilde başkalaştırmaktadır. Bu çerçevede 2547 sayılı Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan "*...gerek görürse,...*", "*...tekrar...*" ve "*...yebili...*" ibarelerinin iptal edilmesi nedeniyle kanun koyucunun öngördüğü şekilde uygulanma imkânı kalmayan (c) bendinin kalan kısmının anılan Anayasa hükmü ve 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

32. Ayrıca 2547 sayılı Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "*Soruşturmayı yapanın...*" ve "*...verdiği...*" ibareleri ile (c) bendinde yer alan "*...gerek görürse,...*", "*...tekrar...*" ve "*...yebili...*" ibarelerinin iptal edilmesi nedeniyle 2547 sayılı Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının -davanın konusu olmayan- "*Savunmaya davet yazısında hakkında disiplin soruşturması açılan filin neden ibaret bulunduğu, savunmasını belirtilen sürede yapmadığı takdirde savunmasından vazgeçmiş sayılacağı bildirilir.*" şeklindeki (b) bendinin, iptal edilen (a) bendindeki soruşturma yapanın davet yazısıyla doğrudan ilgili olması nedeniyle uygulanma kabiliyeti kalmadığı değerlendirildiğinden 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

V. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

33. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.*" denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

34. 2547 sayılı Kanun'un 53/A maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinin ikinci cümlesinde yer alan "*Soruşturmayı yapanın...*" ve "*...verdiği...*" ibareleri ile (c) bendinde yer alan "*...gerek görürse,...*", "*...tekrar...*" ve "*...yebili...*" ibarelerinin iptali, bu kapsamda uygulanma imkânı kalmayan anılan cümle ve bendin kalan kısımlarının ve aynı fıkranın (b) bendinin iptali nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VI. HÜKÜM

Esas Sayısı:2022/87
Karar Sayısı:2022/121

4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na 2/12/2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanun'un 27. maddesiyle eklenen 53/A maddesinin ikinci fıkrasının;

A. (a) bendinin;

1. İkinci cümlesinde yer alan “*Soruşturmayı yapanın...*” ve “*...verdiği...*” ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE,

2. İkinci cümlesinde yer alan “*Soruşturmayı yapanın...*” ve “*...verdiği...*” ibareleri dışında kalan kısmının 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

B. (c) bendinin;

1. “*...gerek görürse...*” ve “*...tekrar...*” ibareleri ile “*...isteyebilir.*” ibaresinin “*...yebili...*” kısmının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALLERİNE,

2. Kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

C. (b) bendinin 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE 13/10/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Zühtü ARSLAN	Hasan Tahsin GÖKCAN	Kadir ÖZKAYA
Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Muammer TOPAL	M. Emin KUZ
Üye	Üye	Üye
Rıdvan GÜLEÇ	Recai AKYEL	Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Üye	Üye	Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU	Selahaddin MENTEŞ	Basri BAĞCI
Üye	Üye	Üye
İrfan FİDAN	Kenan YAŞAR	Muhterem İNCE